

Seitsemisen kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelman luonnos, yhteenveto

Suunnittelualan nimi, sijainti ja pinta-ala

Seitsemisen kansallispuisto, Ikaalinen, Ylöjärvi, 4 721,36 ha.

I Suunnittelualan yleiskuvaus

Hoito- ja käyttösuunnitelma on kohdealueen maankäytön pitkän aikavälin strateginen suunnitelma ja linjaus. Sen avulla toteutetaan laeissa säädettyjen perustamistavoitteiden lisäksi alueiden hoidolle ja käytölle asetettuja tavoitteita. Suunnitelman avulla sovitetaan yhteen luonnonsuojelun, virkistyskäytön ja alueen muun käytön tavoitteet. Suunnitelmakausi on noin 15 vuotta.

Hoidon ja käytön suunnittelu keskittyy valtion hallinnassa oleville alueille. Yksityisomistuksessa olevien maiden ja vesialueiden osalta suunnitelma on suositusluontoinen, vaikka alueet kuuluvat Natura-rajaukseen.

Metsähallitus hallinnoi suunnittelualan valtionmaita ja yleisiä vesialueita. Pirkanmaan ELY-keskus antaa lausunnon luonnonsuojelulain (1096/1996) 65 §:n mukaisista Natura-alueille tai sen läheisyyteen suunniteltavien hankkeiden vaikutusten arvioinnista. ELY-keskus ottaa vastaan ls-lain 65b §:n mukaiset ilmoitukset Natura-alueeseen vaikuttavista toimenpiteistä ja voi tarvittaessa kieltää tai rajoittaa toimenpiteen toteuttamista.

Suunnittelualueeseen kuuluvat Seitsemisen kansallispuisto, Seitsemisen Natura 2000 -alue sekä kansallispuiston ja Naturen ulkopuoliset Metso-ohjelman kohde, kansallispuistoon liitettyä hankittua yksityismaakiinteistöä sekä Metsähallituksen Hauturin suojelumetsä. Suunnittelualan yhteispinta-ala on 4 721 ha. Seitsemisen kansallispuisto sijaitsee Ylöjärven ja Ikaalisten kaupunkien alueilla. Pinta-alaltaan se on noin 4 613 ha. Kansallispuisto on perustettu noin 3 060 ha:n kokoisena 1.1.1982. Tämän jälkeen vuosina 1989, 2005, 2008 2018 ja 2022 kansallispuistoa on lakisääteisesti laajennettu yhteensä noin 1 568 ha. Kansallispuisto on kokonaisuudessaan Metsähallituksen Luontopalvelujen hallinnassa. Puiston läpi pohjoisesta etelään kulkeva yleinen maantie ei kuitenkaan kuulu kansallispuistokiinteistöön eikä ole Metsähallituksen hallinnassa. Suojelun toteutuskeinona on luonnonsuojelulaki.

Alue kuuluu Seitsemisen ja Helvetinjärven virkistyskäytön ja matkailun painopistealueeseen ja alueen kautta kulkee maakunnallinen retkeilyreitti Pirkan taival. Seitsemisen on kansallisesti tärkeä lintualue (FINIBA) ja alue kuuluu Metsähallituksen palojatkumoalueisiin.

Suunnittelualan kokonaispinta-ala on 4 721 ha. Seitsemisen Natura-alueen toteutustapana on luonnonsuojelulaki, ja alueen suojelu on toteutettu käytännössä kokonaan Seitsemisen kansallispuistolla (4 613 ha). Suunnittelualueeseen sisältyy Metsähallituksen omalla päätöksellä suojeltu suojelumetsä (33 ha) sekä ympäristöministeriön hallinnassa oleva METSO-kohde

(21 ha) ja kaupalla hankittu yksityismaakiinteistö (53) ha. Edellä mainitut kohteet on hankittu liitettäväksi Seitsemisen kansallispuistoon. Seitsemisen alueelle on laadittu Metsähallituksen toimesta hoito- ja käyttösuunnitelma viimeksi 2009, ojitettujen soiden ennallistamissuunnitelma sekä luontomatkailusuunnitelma alueen virkistyskäytön ja luontomatkailun kehittämiseksi. Kansallispuisto on osa palojatkumoalueiden verkostoa, jossa poltetaan säännöllisesti metsää paloalueiden jatkumon ylläpitämiseksi. Alueen kautta kulkee maakunnallinen retkeilyreitti Pirkan taival. Seitsemisen on kansallisesti tärkeä lintualue. Euroopan neuvosto on myöntänyt Seitsemisen kansallispuistolle kansallispuistojen suojelualuediplomin vuonna 1996.

Seitsemisen perustamistarkoitukset liittyvät erityisesti metsäisten luontotyyppien ja suoluonnon sekä niillä esiintyvän lajiston suojelemiseen. Noin 99 % Natura-alueesta on suojeltu 1982 perustetulla Seitsemisen kansallispuistolla, jonka perustamistarkoituksena on luonnonkauniin tai muuten luontonsa puolesta huomattavan paikan säilyttäminen sellaisenaan tai eläin- tai kasvilajin rauhoittaminen. Kansallispuiston monimuotoinen metsä-, ja järviluonto tarjoaa elinympäristöjä vaateliaalle lajistolle. Luontoa rikastuttavat lisäksi alueen hoidetut perinnebiotoopit ja suoluonto.

Edellisen hoito- ja käyttösuunnitelman toteutuminen: pääpiirteittäin.

Suunnittelualan maankäytön, luonnon, kulttuuriympäristön, virkistyskäytön, erätalouden ja muun käytön nykytilaa on kuvattu tarkemmin hoito- ja käyttösuunnitelman lomakkeilla 1–10. Keskeisiä suojelu- ja käyttöarvoja on tarkasteltu myös alueeseen sisältyvien Natura-alueiden tila-arvioinneissa (NATA). (ks. kohta lisätietoa suunnittelusta).

II Keskeiset arvot ja uhat

Arvojen määrittely perustuu alueen nykytilan tarkasteluun, ja keskeisiksi arvoiksi on määritetty:

- Seitsemisissä esiintyy Etelä-Suomen edustavimpia vanhoja metsiä, mm. Multiharjun aarniometsä. Harjumetsiä on aluetta pohjoisesta etelään halkovilla harjumuodostelmilla. Suurin ja maisemallisesti edustavin on länsiosassa sijaitseva Seitsemisharju. Seitsemisissä on edustavia laajoja luonnontilaisia keidassoita sekä puustoisia soita. Suot ovat osa soidensuojeluverkostoa ja kattavat yli puolet alueen pinta-alasta. Ojitetuista soista valtaosa on ennallistettu. Alueen perinnebiotoopit ovat maakunnallisesti arvokkaita. Direktiivilajeista luontotyypeillä esiintyy metsäpeura, liito-orava, lahokapo, hitu-
pihtisammal ja saukko.
- Seitsemisissä tavataan lukuisia, erityisesti vanhoissa metsissä esiintyviä uhanalaisia eläin- ja kasvilajeja. Alueella esiintyy 6 erityisesti suojeltavaa lajia, 1 äärimmäisen uhanalainen, 11 erittäin uhanalaista lajia sekä useita vaarantuneita lajeja.
- Koveron perinnemaisema peltoineen, laitumineen ja rakennuksineen on elävä kulttuurimaisema, joka säilyy perinteisten viljelytapojen ja maankäyttömuotojen avulla.
- Koveron kruununmetsätorppa on valtakunnallisesti arvokas rakennettu kulttuuriympäristö. Koverossa on 5 asetuksella (480/85) suojeltua rakennusta, joiden suojelustatus on S1 (suojeltu kokonaan), sekä 4 asetuksella varjeltua rakennusta (V2). Pitkäjärven kämpä ja sen pihapiirissä oleva talli on suojeltu asetuksella (480/85), ja niiden suojelustatus on S1.

- Seitsemisen arkeologiset kohteet kertovat alueen monipuolisesta historiasta kivikaudelta historialliseen aikaan.
- Kansallispuisto on ollut pitkään erityisesti ennallistamisen tutkimus- ja seurantakohteena. Alueelle on perustettu lukuisia erityyppisiä koealoja ennallistamisen vaikutusten seurantaan.
- Seitsemisen on valtakunnallisesti suosittu päiväretkelykohde, joka muodostaa yhdessä Helvetinjärven kansallispuiston ja näiden väliin jäävien alueiden kanssa Pirkanmaan merkittävimmän luontomatkailukohteen. Monipuolinen ja helppo retkeilykohde, jossa on kattava palveluvarustus ja luontokeskus. Koveron perinnetila on alueen suosittu käyntikohde. Alue sijaitsee lähellä suosittuja mökkialueita sekä Tamperetta, mutta on myös lähialueen asukkaille arvokas lähivirkistysalue. Alueella toimii lukuisia luontomatkailuyrittäjiä.

Seitsemisen alue muodostaa valtakunnallisesti merkittävän arvotiivistymän, jonka keskiössä ovat maisema, arvokas luonto ja kulttuuriperintö. Seitsemisen arvoa lisää myös läheisten Au-rejärven ja Petäj järven Natura-alueiden sekä Helvetinjärven kansallispuiston läheisyys ja keskinäinen kytkeytyneisyyspotentiaali. Keskeiset arvot voidaan säilyttää pitkäjänteisillä ja riittävästi resursoituilla luonnon- ja kulttuuriperinnön hoitotoilla, mutta myös yhteistyöllä ja aktiivisella edunvalvonnalla alueen toimijoiden kanssa.

III Tavoitteen asettelu

Suunnitelman päämäärät

Suunnitelmassa alueen hoidolle ja käytölle asetetaan seuraavat **päämäärät** ja tavoitteet (•):

Luontotyyppien ja lajien suotuisa suojelutaso turvataan.

- Koveron ja Löyttyn perinnebiotooppien ja niihin liittyvän arvokkaan lajiston suojelutaso turvataan. Vieraslajien, kuten lupiinin, leviäminen alueelle pyritään estämään.
- Lajistoa ja luontotyyppien tilaa seurataan.
- Luonnonmetsien pinta-ala kasvaa ja edustavuus paranee.
- Luontotyyppien ja lajiesiintymien kytkeytyneisyys lähialueen suojelualueisiin turvataan.
- Suoluontotyyppien edustavuus paranee.
- Virkistyskäyttöä ohjataan maastopalveluiden sijoittelulla ja mitoittamisella siten, että maaston kulumisen ja häiriöt lajistolle ovat mahdollisimman vähäisiä ja luontoarvot saadaan turvattua.

Arvokkaat kulttuuriperintökohteet ja perinnemaisemat tunnistetaan ja niiden arvot säilytetään.

- Kulttuuriperintökohteet on hyvin hoidettu ja ne otetaan huomioon kaikessa suunnittelussa.

Seitsemisen merkitys tutkimus- ja seurantakohteena säilytetään.

- Seitsemisen kansallispuisto säilytetään merkittävänä ennallistamisen seurannan ja tutkimuksen kohteena.

Seitsemisen virkistyskäyttö ja matkailu on kestävä.

- Aluetta voidaan käyttää hirven ajoon metsästyksen yhteydessä.
- Arvostus ja tietämys Seitsemisen luonnosta ja kulttuuriperinnöstä lisääntyy.
- Kulttuuriperintökohteet säilyvät ja ne otetaan huomioon esim. virkistysrakenteita lisätessä.
- Käyntimäärien kasvusta huolimatta kansallispuiston luontoarvot ovat parantuneet ja kävijäpaine on saatu ohjattua ja hajautettua hyvin. Retkeilyneuvonnan resurssit ovat riittävät.
- Puiston palveluvarustus vastaa mitoitukseltaan ja käyttömuodoiltaan kysynnän ja käytön tarpeita, huomioiden kävijät ja alueen yrittäjät.
- Seitsemisen kansallispuisto muodostaa läheisten Helvetinjärven kansallispuiston ja Riuttaskorven virkistysmetsän kanssa luontomatkailun ja virkistyskäytön kokonaisuuden. Puistojen välissä sijaitsee myös valtion monikäyttömetsiä. Lisääntyneitä virkistyskäyttöä voidaan ohjata näille alueille puiston ulkopuolelle.
- Yritykset noudattavat toiminnassaan kestävä matkailun periaatteita ja niiden toiminta tukee puiston suojelutavoitetta.

Lisäksi alueelle on määritetty seuraavat **kehittämiskohteet** ja niiden tavoitteet (•):

Seitseminen on hiilineutraali luontomatkailukohde.

- Kehitetään Seitsemistä hiilineutraalina luontomatkailukohteena yhteistyössä maakunnan toimijoiden kanssa.

Seitsemisen ja ympäröivien luontokohteiden viheryhteydet lisäävät alueen luonto-, kulttuuriperintö- ja virkistysarvoja.

- Seitsemisen, Aurejärven, Petäjäjärven, Riuttaskorven ja Helvetinjärven muodostaman kokonaisuuden ja alueen arvotiivistymän tunnistaminen sekä kytkeminen kansallisen luonnon monimuotoisuusstrategian tavoitteisiin. Alueen erämaisen maiseman ja arvokkaan kulttuuriperinnön säilyttäminen. Suojelualueiden kytkeytyvyyden parantaminen ja alueiden eristäytymisen vähentäminen. Metsä- ja suolajiston, kuten metsäpeuran ja metsäkanalintujen, siirtymisen helpottaminen soveliaiden elinalueiden välillä ja ekosysteemien toiminnan parantaminen. Alueen tunnistaminen maakuntakaavassa poikkeuksellisen merkittävänä, laajana ja yhtenäisenä luonnon ydinalueena ja kulttuuriympäristöjen kokonaisuutena, jolla on tarvetta retkeilyn ja ulkoilun järjestämiseen. Alueiden säilyttäminen osana maakunnan ekologista verkostoa, joka tukee luonnonympäristöjen kytkeytyvyyttä, säilymistä ja virkistyskäyttöä.

Vyöhykejaon keskeiset ratkaisut

Alueelle on määritelty yleisökäytön ohjaamiseksi seuraavat vyöhykkeet:

Retkeily- ja luontomatkailuvyöhyke 1 396,91 ha (29,6 % suunnittelualueen pinta-alasta)

Yleismääräys: Vyöhyke on retkeily- ja luontomatkailukäytön kannalta vetovoimainen alue, jonne ohjataan kävijöitä aktiivisesti opastuksella ja palvelurakenteilla. Vyöhykkeelle voidaan sijoittaa uusia palvelurakenteita ja retkeilyreittejä.

Osa-alueet:

- Retkeily- ja luontomatkailuvyöhyke. Vyöhyke on retkeily- ja luontomatkailukäytön kannalta vetovoimainen alue, jonne ohjataan kävijöitä aktiivisesti opastuksella ja palvelurakenteilla. Vyöhykkeelle voidaan sijoittaa uusia palvelurakenteita ja retkeilyreittejä. Vyöhykkeen tavoitteet liittyvät retkeilyyn, luontomatkailuun, nähtävyyksiin ja luontokasvatukseen kuitenkin Natura-alueen luontoarvot huomioiden. Vyöhyke toimii suunnittelualueen virkistyskäytön ja luontomatkailun painopistealueena, jonne kävijät pääasiassa ohjataan. Vyöhykkeelle sijoittuu merkittävä osa kansallispuiston palveluvarustuksesta, mm. retkeilyreittejä, luontopolku, päivä- ja vuokratupa, nähtävyyksirakenteita sekä taukopaikkoja. Vyöhykkeen nykyistä palveluvarustusta kunnostetaan ja uutta kehitetään vastaamaan kasvaneen kysynnän tarpeita

Syrjävyöhyke 2 518,41 ha (53,3 %)

Yleismääräys: Syrjävyöhyke on alue, jonne ei ohjata kävijöitä aktiivisesti eikä rakenneta uutta palveluvarustusta. Aluetta voidaan käyttää erikseen määriteltyjen luontaiselinkeinojen tarpeisiin ja alueen erämaaluonteeseen soveltuviin matkailupalveluihin, kuten opastettuihin retkiin. Muilla kuin luonnonsuojelualueilla vyöhykkeelle voi sijoittua myös luonnonvarojen hyödyntämiseen tähtäviä toimintoja. Syrjävyöhykkeellä liikkuminen on sallittua jokamiehenoikeuksien mukaisesti.

Osa-alueet:

- Syrjävyöhyke. Syrjävyöhyke on alue, jonne ei ohjata kävijöitä aktiivisesti eikä pääsääntöisesti rakenneta uutta palveluvarustusta. Aluetta voidaan käyttää alueen erämaaluonteeseen soveltuviin matkailupalveluihin, kuten opastettuihin retkiin. Syrjävyöhykkeellä liikkuminen on sallittua jokamiehenoikeuksien mukaisesti. Vyöhykkeen tavoitteena on alueen säilyttäminen rauhallisena ja erämaisena huomioiden Natura-alueen suojeluarvot. Syrjävyöhyke pidetään mahdollisimman luonnontilaisena ja erämaisena, eikä vyöhykkeelle pääsääntöisesti ohjata kävijöitä tai rakenneta uutta palveluvarustusta. Jokamiehenoikeuteen perustuva liikkuminen on vapaata. Vyöhykkeelle voidaan sijoittaa yksittäisiä, erämaista retkeilyä palvelevia reittejä ja rakenteita. Olemassa olevien reittien ylläpito on mahdollista. Avotulen teko on sallittua huolletuilla tulentekopaikoilla. Uusi rengasreitti voidaan linjata kulkemaan osittain pohjoisella syrjävyöhykkeellä, hyödyntäen pääasiassa olemassa olevia polkuja ja polkupyöräteitä.

Rajoitusvyöhyke 805,73 ha (17,1 %)

Yleismääräys: Vyöhyke säilyttää alueen luonnonsuojelulliset arvot liikkumis- tai muilla kävijöitä koskevilla rajoituksilla. Rajoitusvyöhykkeet toteutetaan luonnonsuojelulakiin (1096/1996) perustuvalla järjestyssäännöllä, alueen perustamissädöksellä tai yksityisten suojelualueiden rauhoituspäätöksellä. Luonnonsuojeluyistä annettu rajoitus perustuu siihen, että eläimistön tai kasvillisuuden säilyminen sitä vaatii (luonnonsuojelulaki 18 ja 24 §:t). Rajoitusvyöhykkeitä ovat myös Puolustusvoimien liikkumiskieltovyöhyke ja rajavyöhyke.

Osa-alueet:

- Iso Seitsemisjärvi: Iso-Seitsemisjärven rajoitusosalla liikkuminen on kielletty 1.4.–15.7. välisenä aikana linnuston pesimärauhan säilyttämiseksi. Edellisessä HKS:ssa määritellylle Pakkulankankaan eteläpuoliselle rajoitusosalle ei ole luonnonsuojelullisia perusteita, joten alue on muutettu osaksi luontomatkailu- ja virkistysvyöhykettä.
- Multiharju: Multiharjun vanhojen metsien alue on erittäin herkkä kulutukselle. Rajoitusosalla liikkuminen on sallittua ainoastaan polkuja pitkin.
- Soljastensuo: Soljastensuon rajoitusosalla liikkuminen on kielletty 1.4.–15.7. välisenä aikana linnuston pesimärauhan säilyttämiseksi.

IV Toteutus ja toimenpiteet

Suunnitelmassa esitetään keskeisten arvojen turvaamiseksi ja alueen kehittämiseksi tarpeelliset toimenpiteet.

Luonnon- ja kulttuuriperinnönsuojelun toimenpiteet

Luonnonsuojelu

- Suon ennallistaminen. Alueelle suunnitellut ojitettujen soiden ennallistamistoimet saatetaan päätökseen. Ennallistettava pinta-ala on arviolta 15 ha.
- Metsän ennallistaminen. Ennallistamispolttoja jatketaan palojatkumoalueella.
- Avoimen perinneympäristön hoito. Perinnebiotooppeja hoidetaan (laidunnus ja niitto) kohteille tehtyjen suunnitelmien mukaisesti.
- Puustoisien perinneympäristön hoito. Perinnebiotooppeja hoidetaan (laidunnus ja niitto) kohteille tehtyjen suunnitelmien mukaisesti.
- Haitallisen lajin vähentäminen/poisto. Haitallisten vieraslajien, kuten lupiinin, leviäminen puuston alueelle pyritään estämään. Vieraslajien esiintymiä tarkkaillaan ja torjunta aloitetaan välittömästi leviämisen ehkäisemiseksi.
- Laji- tai lajistoinventointi. Lajistoarvot selvitetään tarkoitukseen soveltuvalla tavalla siellä missä rakennetaan uutta palveluvarustusta. Samassa yhteydessä on järkevää toteuttaa myös direktiivilajien ja erityistä suojelua edellyttävien lajien esiintymätarkistuksia.
- Laji- tai lajistoinventointi. Linnuston linjalaskentaa jatketaan n. 10 vuoden välein. Ennallistettujen soiden tilaa seurataan luontotyypitasolla.
- Seuranta. Virkistyskäytön ympäristövaikutuksia kansallispuiston luontoarvoihin seurataan LAC-mittareiden avulla vuosittain. Menetelmässä asetetaan seurattaville mittareille hyväksyttävän muutoksen rajat.

Kulttuuriperinnön suojelu

- Rakennusperinnön kunnossapito. Arvokkaat rakennusperintökohteet huolletaan vuosittain ja hoito toteutetaan suunnitelmallisesti.
- Maisemanhoito. Arvokkaat perinnemaisemat pidetään hoidettuna.
- Muu kulttuuriperinnön suojelu ja hoito. Kulttuurihistoriallisten kohteiden arvot säilyvät. Hoidettujen arvokohteiden kuntoa seurataan säännöllisesti ja niiden hoidon suunnitteluun ja toteutukseen on olemassa riittävät resurssit.

Luonnon virkistyskäytön toimenpiteet

Seitsemisen kansallispuiston monipuolinen reitistö ja palvelurakenteet mitoitetaan vastaamaan kävijöiden tarpeita. Ne myös tukevat luontomatkaileuyrittäjyyttä. Kohde on suosittu päiväretki- ja vaelluskohde, myös pyörämatkaileua ja esteettömiä palveluja kehitetään. Pyrkimyksenä on tuottaa positiivisia luontokokemuksia monipuoliselle asiakaskunnalle ja sillä tavalla kehittää heidän luontoyhteyttään. Oikein mitoitettu reitistö ehkäisee myös kulumista. Kestävyttä seurataan LAC-mittariston avulla.

Luonnon virkistyskäyttö ja luontomatkaileu

- Palveluvarustuksen ylläpito ja kunnostus. Huollossa pyritään huomioimaan ympäristön kestävyys. Esimerkiksi jätehuollossa ympäristön kuormitusta minimoidaan lisäämällä umpisäiliöisiä/suotonesteen erottelevia käymälöitä, joiden jäte kuljetetaan puistosta pois. Polttopuun käyttöä pyritään minimoimaan. LAC-mittaristolla seurataan keskeisiä muuttujia/tunnuslukuja.
- Palveluvarustuksen ylläpito ja kunnostus. Olemassa olevaa rengasreitistöä kehitetään toteuttamalla Kivijärven itäinen kiertoreitti. Mikäli esteettömien palvelujen kysyntä kasvaa, Saari-Soljasen kiertävä reitti voidaan muuttaa esteettömäksi. Pyöräilyreitit lisätään sallimalla pyöräily luontokeskuksen ja Koveron välisellä reitillä sekä Honkanien taikopaikalle vievällä reitillä. Ratsastusreitteinä säilytetään Soljasen ja Pitkäjärven väli. Talvella se voi toimia latureittinä ja se voidaan osoittaa myös koiravaljakoille. Latujen osalta pääyhteys puistossa olisi Liesjärven ja luontokeskuksen väli, mutta latureitistöä voidaan laajentaakin. Talviretkeyreitteinä (mm. talvipyöräily) voidaan ylläpitää luontokeskuksen ja Koveron välistä latupohjaksi linjattua reittiä. Latu- ja talvireiteistä tehdään käyttöoikeussopimukset. Telttailu sallitaan kaikilla huolletuilla taikopaikoilla pois lukien luontokeskus, varauskeittokatokset sekä vuokrakämpät. Honkanien tai Haukilammen rannalle rakennetaan laavu. Kivijärven kiertävän uuden reitin varrelle on mahdollista rakentaa tarvittaessa taikopaikka. Luontokeskuksen lähiympäristöä kehitetään mm. rakentamalla uusi varattava keittokatos. Yritystoiminnan mahdollisuuksia monipuolistetaan myös Koverossa. Toimenpidesuunnittelun pohjaksi tehdään tarvittaessa riittävät ja oikea-aikaiset selvitykset (sekä lajit että luontotyytit). Myös reittien ja palveluiden häiriövaikutus on tärkeä huomioida, mikäli herkkiä arvoja, kuten pesimä- tai soidinalueita, on suunnittelualueen läheisyydessä. Suunnittelussa tulee huomioida palveluvarustuksen huoltotarve ja kestävät huoltomahdollisuudet muuttuvissa ilmasto-olosuhteissa.
- Palveluvarustuksen ylläpito ja kunnostus. Puiston olemassa olevat ja säilytettävät rakennukset (luontokeskus), reitit, taikopaikat ja viitoitus pidetään kunnossa.

- Muu retkeilyn tai luontomatkailun toimenpide. Säännöllisesti toteutettavat kävijätutkimukset. Eri kanavista tulevan asiakaspalautteen huomioiminen. Vuosittain toteutettavat LAC-seurannat ja kestävydestä viestiminen.
- Muu retkeilyn tai luontomatkailun toimenpide. Suunnitellaan reitit kokonaisuutena (esim. Pirkantaival) yhteistyössä toimijoiden (kunnat ja virkistysalueyhdistys) kanssa ja sovitaan ylläpito. Tarkempi reittien ja rakenteiden suunnittelu tehdään Metsähallituksen toimenpidesuunnitelmissa. Reitit toteutetaan kestävästi ja turvallisesti, huomioiden eri kohderyhmät ja käyttömuodot. Ympäryskunnat suunnittelevat reittitoimituksia. Käyttöpaineen ohjaaminen suojelualueiden ulkopuolelle on tarpeellista.

Opastus ja viestintä

- Opastus maastossa/palvelupisteessä. Opasteiden sijoittelu on tarkoituksenmukaista ja sisältö ajan tasalla. Opasteet palvelevat kohderyhmiä ja ovat informatiivisia. Reittien lähtöpisteet ovat selkeät. Seitsemisissä on huomioitu esteettömyys.
- Opastus maastossa/palvelupisteessä. Viestintämateriaaleihin liittyvät kartat ja maasto-opasteet ovat helposti löydettävissä ja ajan tasalla.
- Muu opastuksen tai viestinnän toimenpide. Kulttuurihistoriallisten kohteiden arvot säilyvät. Hoidettujen arvokohteiden kuntoa seurataan säännöllisesti ja niiden hoidon suunnitteluun ja toteutukseen on olemassa riittävät resurssit.
- Muu opastuksen tai viestinnän toimenpide. Kävijöiden opastuksessa hyödynnetään eri viestintäkanavia ja yhteistyömuotoja. Puistoalueelle laaditaan luonto- ja ympäristökasvatuksen toimintasuunnitelma.

Erätalouden toimenpiteet

Metsästyskäytön muutos: Nykyisiin metsästysjärjestelyihin ei esitetä muutoksia.

Kalastuskäytön muutos: Alueen kalastuskäyttöön ei esitetä muutoksia.

Toimenpiteet

- Hirven ajometsästyksen salliminen ja mahdollistaminen tulevaisuudessa. Hirven ajo- metsästys toteutetaan vuokrasopimusten kautta.

Käytön ohjauksen linjaukset ja luonnonvarojen käyttö

Liikkuminen ja leiriytyminen

Pyöräily. Ei muutu. Pyöräily on sallittu jokamiehenoikeudella rajoitusosia lukuun ottamatta. Pyöräilijöitä ohjataan ottamaan huomioon muut poluilla liikkuvat. Pyöräilyn mahdollisuuksia pyritään parantamaan erityisesti puiston ulkopuolisilla alueilla, jolloin voidaan toteuttaa pidempiä reittejä ja pystytään paremmin huomioimaan puiston erämaisyyden ja luontoarvojen säilyminen.

Leirytyminen. Ei muutu. Kansallispuiston järjestyssäännössä sallitaan leirytyminen ainoastaan huolletuilla taukopaikoilla.

Tulenteko. Ei muutu. Avotulen teko on sallittua huolletuilla tulentekopaikoilla, käyttäen ainoastaan paikalle tarkoitusta varten erikseen tuotua polttopuuta. Metsäpalovaroituksen aikana tulenteke on kielletty.

Luonnonvarojen käyttö

Polttopuun otto. Ei muutu. Polttopuun otto kansallispuiston alueelta on kielletty.

Muu käyttö

Muu käyttö. Ei muutu. Kansallispuistoon voidaan harkinnan mukaan myöntää lupia erilaisille tapahtumille. Valtion alueilla järjestettävät kokoontumislain (30/1999) mukaiset yleisötilaisuudet edellyttävät Metsähallituksen suostumusta tai lupaa. Suostumusta tai lupaa edellyttävät myös sellaiset valtioruilla järjestettävät tilaisuudet, joista voidaan olettaa aiheutuvan vähdistä suurempaa haittaa esimerkiksi kasvillisuudelle tai muulle lajistolle. Tällaisia tapahtumia voivat olla esim. urheilu-, suunnistus- ja muut maastotapahtumat, jotka sijoittuvat kokonaan tai osin suunnittelualueelle.

Luontaiselinkeinot

Alueella ei harjoiteta luontaiselinkeinoja.

Metsätalous

Alueella ei ole metsätaloustoimintaa.

Metsähallituksen hallinnassa olevasta alueesta 0 ha on metsätalouskäytössä ja 0 ha rajoitetussa metsätalouskäytössä.

Käytön ohjauksen toimenpiteet ja hallinto

Käytön ohjaus ja maankäyttöön vaikuttaminen

- Käytön ohjaus vyöhykkeiden tai rajoitusalueiden avulla. Vyöhykejaon tavoitteena on turvata luontoarvoja ja vyöhykejako vastaa kasvaneisiin käytintimäreihin. Rajoitusvyöhykkeet merkitään tarvittavilta osin maastoon infotauluin.
- Järjestyssäännön laatiminen/päivitys. Päivitetty järjestyssääntö ohjaa virkistyskäyttöä luontoarvojen säilymisen kannalta suotuisaan suuntaan. Riittävällä resurssoinnilla varmistetaan järjestyssäännön valvonta ja "pelisääntöjen" helppo löydettävyys. Ongelmatilanteissa aktiivinen tiedottaminen on tärkeää.
- Sopimusten laatiminen. Kansallispuistossa toimivilla matkailuyrityksillä on yhteistyösopimus Metsähallituksen kanssa ja matkailu on kestävää.
- Edunvalvonta. Suojelualueet huomioidaan valtioruuden yhteissuunnittelussa, alueekologisessa verkostossa ja maakuntakaavassa.

- Sidosryhmäyhteistyö (ml. yhteistyö maanomistajien kanssa). Monimuotoisuuden vähenemisen pysäyttämiseksi selvitetään ekologisesti edustavan ja hyvin kytkeytyneen suojelualueverkoston ja sitä tukevien muiden alueiden monimuotoisuuden turvaamisen keinot. Huomioidaan läheisen Helvetinjärven kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelman kirjaukset aluekokonaisuuden kehittämisessä. Selvitetään soveltuvien alueiden huomioimista mahdollisena OECM-alueena (other effective area-based conservation measures), jossa on tunnistettuja luontoarvoja, jota turvataan suunnitelmallisesti ja josta on saatavilla paikkatietoaineisto. Edistetään laajemman aluekokonaisuuden yhteissuunnittelua kehittämishankkeina. Laaditaan esimerkiksi Masterplan-tyyppinen luontomatkailusuunnitelma ja perustetaan pysyvä foorumi luonnossa liikkumisen ja luontomatkailun kehittämiseksi.
- Sidosryhmäyhteistyö (ml. yhteistyö maanomistajien kanssa). Kerätään yrityspalautteja ja jatketaan yhteistyötä yrittäjien kanssa. Yhteistyössä on tavoitteena yhteisten asiakkaiden palveleminen.

Muut toimenpiteet

- Muu toimenpide. Seitsemisen pitkä ennallistamis- ja seurantahistoria tarjoaa tutkimuksellisesti arvokkaan kokonaisuuden tutkimuslaitosten tarpeisiin.
- Muu toimenpide. Parannetaan alueen saavutettavuutta julkisella liikenteellä yhdessä alueellisten toimijoiden kanssa (esim. Visit Tampere). Kehitetään luontokeskuksen ja vuokratupien kestäviä energiaratkaisuja (tulisijat ja latauspisteet).

V Ympäristövaikutusten arviointi

Suunnitelmassa asetettujen tavoitteiden ja toimenpiteiden vaikutukset luontodirektiivin luontotyypeihin ja lajeihin on arvioitu suunnitelmaa laadittaessa ja ne esitetään perusteluineen taulukkomuodossa. Esitetyillä toimenpiteillä ei arvioida olevan merkittäviä haitallisia vaikutuksia Seitsemisen Natura-alueen suojeluperusteisiin eikä luonnonsuojelulain 65 §:n mukainen Natura-vaikutusten arviointi ole tarpeellinen. Suunnitelmassa esitetyillä toimenpiteillä tai linjauksilla ei ole ennakoitavissa merkittäviä muutoksia tai haitallisia vaikutuksia alueen suojelun perusteena olevien Natura 2000 -luontotyyppien ja Natura 2000 -lajiston tilaan.

Hoito- ja käyttösuunnitelmaan kirjatulla toimenpiteillä säilytetään ja parannetaan luontotyyppien ja lajien tilaa. Ennallistaminen ja luonnonhoito edistävät myös Natura-luontotyyppien ja -lajien säilymistä. palveluvarustuksen laajentamisella vastataan kasvavan kävijäpaineen tarpeisiin ja ehkäistään maaston kulumista, roskaantumista ja luvatonta tulentekoa. Vyöhykejaolla ja retkeilyrakenteiden sijoittelulla suojellaan häiriölle herkkien lajien elinympäristöjä ja turvataan kansallispuiston erämaisuuden säilyminen. Ympäristöystävällisillä huollon ratkaisuilla, kuten uusilla käymälöillä, vähennetään ympäristön kuormitusta. Inventoinneilla ja luontokartoituksilla kerätään ja ylläpidetään ajan tasalla olevaa tietoa suojeltavista luontoarvoista ja varmistetaan, että kansallispuiston suojelutavoitteet toteutuvat. Puiston retkeilypalveluiden kehittäminen ja ylläpito parantaa mahdollisuuksia kestävään virkistytymiseen ja retkeilyyn sekä parantaa koko läheisen luontomatkailualueen vetovoimaisuutta. Tietoa alueen säännöistä, luonnosta ja kulttuuriarvoista tuodaan entistä enemmän kävijöiden tietoisuuteen. Lisääntynyt kävijämäärä ja luontomatkailun kehittäminen tiiviissä yhteistyössä eri toimijoiden kanssa

vaikuttavat positiivisesti paikallistalouteen ja tukevat ympäröivän alueen elinvoimaisuutta. Eri toimenpiteiden vaikuttavuutta ja kestävyyttä seurataan jatkuvasti erillisen mittariston avulla.

Luonnonhoito- ja ennallistamistoimet tukevat ilmastonmuutokseen sopeutumista. Toimet kohdennetaan ja toteutetaan niin, että ne edistävät myös luonnon monimuotoisuutta. Joustavilla suojelu- ja hoitotoimilla varaudutaan alueen muuttuviin olosuhteisiin. Soiden ennallistamisessa vaikutetaan hiilitaseeseen positiivisesti. Kun turvetta syntyy enemmän, se sitoo hiiltä enemmän. Puuston kasvu sitoo hiiltä ja kertyvä lahoppuusto puolestaan toimii hiilivarastona. HKS-tarkastelujaksolla (10–15 vuotta) alueelle sitoutuu hiiltä enemmän kuin mitä sieltä vapautuu. Ilmastonmuutoksen vaikutuksille herkkää Koveron tilan perinnebiotooppia hoidetaan rehevöitymisen ja umpeenkasvun estämiseksi. Luonnonhoidossa seurataan ja tarvittaessa torjutaan haitallisten vieraslajien leviämistä. Seitsemisen kytkeytyneisyys lähiseudun muihin suojelualueisiin ja alue-ekologiseen verkostoon turvaa lajiston monimuotoisuutta muuttuvassa ilmastossa.

Ilmastonmuutoksen aikaansaamat vaihtelut lumi- ja jäättilanteessa vaikuttavat virkistyskäytön suunnitteluun. Seitsemisissä on suunniteltu uusia tapoja ja yhteyksiä huoltaa kohteita lumetomien talvien takia. Ilmastonmuutokseen sopeutumisen keino on myös huoltovälien pidentäminen, jolloin huollon aiheuttaman liikkumisen päästöt vähenevät. Taukopaikkarakenteet toteutetaan niin, että polttopuun kulutusta saadaan vähennettyä ja jätehuolto toteutettua mahdollisimman vähän ympäristöä kuormittavasti.

Lisääntyviin olosuhteiden muutoksiin varaudutaan myös huomioimalla virkistyskäytön rakenteiden ja kulkureittien turvallisuus sekä kestävyys. Esimerkiksi puiston uudet maasto-opasteet tulevat olemaan metallisia, jotka kestävät säänvaihteluita. Merkittävä haaste ilmastonmuutoksen hillinnässä on yksityisautoilun haitallinen ympäristövaikutus. Suurin osa kävijöistä saapuu Seitsemisen kansallispuistoon autolla, vaikka tarjolla on myös bussikuljetuksia. Yhteistyössä alueen toimijoiden kanssa pyritään parantamaan kansallispuiston kestävästä saavutettavuutta, esimerkiksi kehittämällä sähköautojen ja sähköavusteisten pyörien latauspisteitä, joukkoliikenneyhteyksiä ja ajoneuvojen yhteiskäyttöä. Ilmastonmuutoksen hillintään ja sopeutumiseen liittyvän tutkimustiedon ja teknologian kehityksen seuranta ja huomiointi toiminnan kehittämisessä on tärkeää. Muuttuviin olosuhteisiin sopeutuvia käytön ohjauksen ja huollon ratkaisuja pyritään ottamaan puistossa käyttöön.

VI Suunnitelman seuranta

Suunnitelman seuranta toteutetaan osana laajempaa suojelualueiden tilan seuranta, ja siinä käytetään Metsähallituksessa hyväksytyjä mittareita. Virkistyskäytön ja luontomatkailun ympäristövaikutuksia arvioidaan myös menetelmällä, joka perustuu hyväksyttävän muutoksen rajan (Limits of Acceptable Change, LAC) määrittämiseen. Hoito- ja käyttösuunnitelman osalta seurataan suunnittelualueen yleisen tilan lisäksi suunnitelmassa esitettyjen tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutumista sekä suunnitelman vaikuttavuutta. Joitakin mittareita seurataan vuosittain. Laajemmin suunnitelman tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutumista sekä suunnitelman vaikuttavuutta eli suunnitelmassa asetettujen päämäärien toteutumista arvioidaan määräajoin, noin viiden vuoden välein. Samassa yhteydessä päätetään myös suunnitelman päivittämisestä kokonaan tai osittain.

Osallistaminen

Hoito- ja käyttösuunnittelu on Metsähallituksen sekä ympäristöhallinnon periaatteiden mukaista osallistavaa suunnittelua. Osallistumistilaisuuksia ja palautemahdollisuuksia järjestetään koko suunnitteluprosessin ajan. Tavoitteena on saada mahdollisimman paljon tietoa, taitoa sekä näkemyksiä pohjaksi hoidon ja käytön ratkaisuille. Keskustelun avulla pyritään saamaan tavoitteille ja toiminnalle yleinen hyväksyntä sekä luomaan pysyvä yhteistyö ja vuorovaikutus eri toimijoiden kesken.

Vahvistaminen

Metsähallituksen hallinnassa olevien alueiden osalta suunnitelman vahvistaa Metsähallituksen Luontopalvelujen aluejohtaja.

Lisätietoa suunnittelusta

Vastuhenkilö: Teemu Rintala.

Koko hoito- ja käyttösuunnitelma löytyy sijainnista <https://www.metsa.fi/projekti/seitseminen-kansallispuiston-hoidon-ja-kayton-suunnittelu>, tai sen saa pyytämällä Metsähallituksen kirjaamosta, kirjaamo@metsa.fi. Natura-alueiden tila-arvioinnit (NATA) saa pyytämällä Metsähallituksen kirjaamosta.